

ԾՐԱԳԻՐ

ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀՈՒՄՔԻ ՄԹԵՐՈՒՄՆԵՐԻ (ԳՆՈՒՄՆԵՐԻ) ՆՊԱՏԱԿՈՎ ԱԳՐՈՎԵՐԱՄՇԱԿՄԱՆ ՈԼՈՐՏԻՆ ՏՐԱՄԱԴՐՎՈՂ ՎԱՐԿԵՐԻ ՏՈԿՈՍԱԴՐՈՒՅՔՆԵՐԻ ՄԱՍՆԱԿԻ ՍՈՒԲՍԻԴՎՈՐՄԱՆ ՊԻԼՈՏԱՅԻՆ

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

- I. ԱԳՐՈՎԵՐԱՄՇԱԿՄԱՆ ՈԼՈՐՏՈՒՄ ՆԵՐԳՐԱՎՎԱԾ ՎԱՐԿԱՅԻՆ ՄԻՋՈՑ-
ՆԵՐԻ ԱՌԿԱ ՎԻՃԱԿԻ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ**
- II. ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏՈՒԹՅՈՒՆԸ**
- III. ԾՐԱԳՐԻ ՆՊԱՏԱԿՆ ՈՒ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ**
- IV. ԾՐԱԳՐԻ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ**
- V . ԾՐԱԳՐԻ ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳԸ**
- VI. ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՌԻՍԿԵՐԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ**
- VII. ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԳՆԱՀԱՏԱԿԱՆԸ**
- VIII . ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՈՒՄԻՑ ԱԿՆԿԱԼՎՈՂ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ**

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

1. Գյուղատնտեսական մթերքներ վերամշակող արդյունաբերությունը հանդիսանում է գյուղատնտեսական մթերքների երաշխավորված իրացման և վերարտադրության ապահովման կարևորագույն ոլորտներից մեկը և տնտեսության այդ ոլորտի զարգացման մակարդակը մեծապես պայմանավորում է գյուղատնտեսության զարգացումը:

2. Գյուղատնտեսական մթերքներ վերամշակող արդյունաբերությունը հանրապետության արդյունաբերության առաջատար ճյուղերից է, վերջինիս տեսակարար կշիռն ամբողջ արդյունաբերության համախառն արտադրանքի մեջ 2016 թվականի տվյալներով կազմել է 37.3%, իսկ մշակող արդյունաբերությունում՝ 59.6%:

3. Նշվածի հետ մեկտեղ գյուղատնտեսական մթերքների վերամշակման ոլորտում առկա են մի շարք խնդիրներ, որոնք կապված են առկա հզորությունների լիարժեք օգտագործման, մթերումների կազմակերպման, մթերված հումքի դիմաց ժամանակին վճարման, տեխնիկական վերազինման, մրցունակության, շուկայահանման,

գյուղատնտեսական մթերքներ արտադրողների հետ պայմանագրային հարաբերությունների հաստատման և այլնի հետ:

4. Նշված խնդիրների լուծման արդյունավետ ուղղություններից է գյուղատնտեսական հումքի մթերումների կազմակերպման նպատակով մատչելի պայմաններով վարկավորումը:

5. Ներկայումս վարկային շուկայում ձևավորված տոկոսադրույքը և այլ պայմանները չեն համապատասխանում գյուղատնտեսական մթերքներ վերամշակող արդյունաբերության առանձնահատկություններին և պահանջներին: Հետևաբար, անհրաժեշտություն է առաջացել բարձրացնել գյուղատնտեսական մթերքների վերամշակման ոլորտի վարկավորման մատչելիությունը: Ծրագիրն ուղղված է գյուղատնտեսական հումքի մթերումների կազմակերպման համար նպատակային վարկերի տոկոսադրույքների մասնակի սուբսիդավորման միջոցով վարկավորման մատչելիության մակարդակի բարձրացմանը:

6. Պետություն-մասնավոր հատված համագործակցության արդյունքում ծրագրի իրականացումը նախապայմաններ կստեղծի գյուղատնտեսական հումք արտադրողների և վերամշակողների միջև պայմանագրային հարաբերությունների հաստատման, համագործակցության խթանման և գործունեության արդյունավետության բարձրացման համար:

I. ԱԳՐՈՎԵՐԱՄՇԱԿՄԱՆ ՈԼՈՐՏՈՒՄ ՆԵՐԳՐԱՎՎԱԾ ՎԱՐԿԱՅԻՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ԱՌԿԱ ՎԻՃԱԿԻ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ

7. Գյուղատնտեսական մթերքներ վերամշակող արդյունաբերության կազմակերպությունները վերազինման և շրջանառու միջոցների համալրման կարիքները սեփական ազատ միջոցների սղության կամ բացակայության պատճառով մշտապես ապահովում են վարկային միջոցների հաշվին, որոնք սովորաբար լինում են միջնաժամկետ (3-5 տարի), երբեմն՝ երկարաժամկետ, դրամով և արտարժույթով, իսկ դրանց տոկոսադրույքները տատանվում են 8.8-14.2 %-ի սահմաններում:

8. Վերազինման և շրջանառու միջոցների համալրման կարիքները պահանջվում են մեծաձավալ ներդրումներ, մինչդեռ կազմակերպությունների գրավի առարկան

սահմանափակ է, հետևաբար վարկավորման համար հաճախ գրավադրվում է կազմակերպության ամբողջ գույքը: Հետագա տարիների գործունեության համար, շրջանառու միջոցների համալրման անհրաժեշտության դեպքում, գրավի առարկայի բացակայության պատճառով, անհնարին է դառնում նոր վարկերից օգտվելու գործընթացը: Արտադրության վերազինման և հումքի ձեռքբերման համար, սահմանափակ ժամկետով տրամադրված վարկերի սպասարկման ծախսերը զգալիորեն բարձրացնում են արտադրանքի ինքնարժեքը և բացասաբար անդրադառնում արտադրանքի մրցունակության վրա: Մրցունակության վրա բացասաբար են անդրադառնում նաև հումքի համեմատաբար բարձր գները, որը վերամշակողը վճարում է, հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ գյուղացիական տնտեսությունները գործում են ինտենսիվացման ցածր պայմաններում, մասնատված են, որի հետևանքը գյուղատնտեսական հումքի բարձր ինքնարժեքն է: Այդ պայմաններում էլ մշտապես առկա է գյուղացիական տնտեսությունների դժգոհությունը մթերման գների նկատմամբ, իսկ վերամշակողների կողմից մթերման գների բարձրացման հնարավորությունները սահմանափակ են, քանի որ պատրաստի արտադրանքի համար առկա են շուկայում ձևավորված որոշակի գներ:

9. Ստեղծված իրավիճակում, վերամշակող ընկերությունները ցածր մրցունակության և մարքեթինգային գործունեության սահմանափակ հնարավորությունների հետևանքով հաճախ չեն կարողանում սպասարկել վերցրած վարկային ռեսուրսները, որը բացասաբար է անդրադառնում վարկունակության, հետևաբար նոր վարկերից օգտվելու հնարավորության վրա:

10. Ագրովերամշակող ընկերությունների կողմից վարկային միջոցների ներգրավման հիմնական խոչընդոտներից է տոկոսադրույքների բարձր մակարդակը, որը հանգեցնում է դրանց սպասարկման ծանր բեռի վերը նշված հետևանքներին:

11. Հանրապետության գյուղատնտեսության և գյուղատնտեսական հումքի վերամշակման ոլորտի առանձնահատկությունների պայմաններում (գյուղատնտեսական հումքի արտադրության բարձր ռիսկ, իրացման բարդություններ, արտահանման տրանսպորտային մեծ ծախսեր, գինեգործական արտադրանքի դեպքում արտադրա-

կան տեխնոլոգիայով պայմանավորված պատրաստի արտադրանքի ստացման համար անհրաժեշտ երկար ժամկետներ և այլն) շահութաբեր արտադրության վարումը հնարավոր է միայն տրամադրվող վարկերի տոկոսադրույքների մասնակի սուբսիդավորման մեխանիզմների կիրառման միջոցով, անհրաժեշտության դեպքում նաև գրավով՝ պարտավորության կատարման մասնակի ապահովմամբ:

II. ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏՈՒԹՅՈՒՆԸ

12. Ըստ կատարված գնահատման արդյունքների՝ 2015-2016 թվականներին պտուղբանջարեղեն վերամշակող շուրջ 35 ընկերությունների և խաղող վերամշակող շուրջ 50 ընկերությունների կողմից գնված 280.9 և 171.1 հազար տոննա պտուղբանջարեղենի և խաղողի արժեքը կազմել է շուրջ 39.0 և 21.2 մլրդ դրամ:

13. Քանի որ գյուղատնտեսական մթերքներ վերամշակող արդյունաբերության կազմակերպությունների շրջանառու միջոցների համալրման կարիքները հիմնականում ապահովվում են վարկային միջոցների հաշվին՝ պտուղբանջարեղեն և խաղող վերամշակող շուրջ 85 ընկերության միայն մթերումների համար անհրաժեշտ շրջանառու միջոցների պահանջարկը կազմում է ավելի քան 20.0 մլրդ դրամ:

14. Գյուղատնտեսական մթերքներ վերամշակող արդյունաբերության վարկունակության մակարդակի և վարկային ծանրաբեռնվածության մասին որոշակի պատկերացում կարելի է կազմել, հաշվի առնելով, որ 2017 թվականի փետրվարի 1-ի դրությամբ մսամթերքի, կաթնամթերքի, պտուղբանջարեղենային պահածոների և խմիչքների արտադրության ոլորտի տնտեսավարողների կողմից սպասարկվում են շուրջ 590 վարկ, որոնց մայր գումարի մնացորդը կազմում է շուրջ 64.5 մլրդ դրամ: Վարկերը տրամադրվել են ՀՀ դրամով և արտարժույթով, որոնց տոկոսադրույքը ՀՀ դրամով տատանվում է 12.3-ից 14.2, իսկ արտարժույթով՝ 8.8-ից 11.2%-ի սահմաններում: Գործող վարկերը շրջանառու միջոցների համալրումից բացի օգտագործվել են նաև տեխնիկական վերազինման և այլ կարիքների համար և դրանց հետվերադարձը պահանջում է երկարատև ժամանակահատված:

15. Պտուղբանջարեղեն և խաղող վերամշակող ընկերությունների առանձնահատկություններով պայմանավորված մթերումների կազմակերպման

նպատակով անհրաժեշտ է տրամադրել առնվազն 1 տարի ժամկետով նպատակային վարկեր, իսկ սուբսիդավորման 9 տոկոսային կետը հիմնավորվում է այն հանգամանքով, որ ծրագրով առաջարկվող պայմաններով շուրջ 2.4 մլրդ դրամ վարկավորման դեպքում հնարավորություն կստեղծվի 2017 թվականին շուրջ 70.0 մլն դրամով նվազեցնել մոտ 20 վարկառու ընկերությունների կողմից արտադրության վրա կատարվող ծախսերը: Արդյունքում առկա ռեսուրսները կուղղվեն լրացուցիչ ծավալներով մթերումների իրականացմանը կամ առավել բարձրորակ հումքի ձեռքբերմանը, որը կնպաստի պատրաստի արտադրանքի որակական ցուցանիշների ու մրցունակության բարձրացմանը և իրացման ծավալների ավելացմանը:

16. Ներկայումս գյուղատնտեսության ոլորտում իրականացվում են վարկերի տոկոսադրույքների մասնակի սուբսիդավորման ծրագրեր, սակայն ագրարային ճյուղի զարգացումը պահանջում է, որ վարկավորման մատչելիություն ապահովվի նաև գյուղատնտեսական մթերքներ վերամշակող արդյունաբերությունում, որը տվյալ ոլորտում ծառայած մի շարք խնդիրների լուծման պայմաններում դրականորեն կանդրադառնա գյուղատնտեսական մթերքների իրացման և արդյունքում՝ գյուղատնտեսության զարգացման գործընթացի վրա:

III. ԾՐԱԳՐԻ ՆՊԱՏԱԿՆ ՈՒ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

17. Ծրագրի հիմնական նպատակը հանրապետության տարածքում գործող գյուղատնտեսական մթերքներ վերամշակող արդյունաբերության ոլորտում զբաղված իրավաբանական անձանց և անհատ ձեռնարկատերերին տրամադրվող նպատակային վարկերի տոկոսադրույքի մասնակի սուբսիդավորման միջոցով վարկավորման մատչելիության մակարդակի բարձրացումն է:

18. Սուբսիդավորման ենթակա վարկերը պետք է նպատակաուղղվեն բացառապես մթերվող գյուղատնտեսական հումքի արժեքի վճարմանը:

19. Նշված նպատակին հասնելու համար անհրաժեշտ է լուծել հետևյալ խնդիրները՝

1) ագրովերամշակման ոլորտին գյուղատնտեսական հումքի մթերումների կազմակերպման նպատակով վարկային միջոցների տրամադրման մատչելի մեխանիզմների առաջադրում.

2) տոկոսադրույքների մասնակի սուբսիդավորմամբ նպատակային վարկերի տրամադրման ուղղությունների դասակարգման հստակեցում.

3) անհրաժեշտ միջոցների և դրա սուբսիդավորվող մասի գնահատում.

4) վարկերի սուբսիդավորման ձևի հստակեցում.

5) ծրագրի իրականացման մոնիթորինգի մեխանիզմի առաջադրում.

6) ծրագրի ռիսկերի գնահատում:

IV. ԾՐԱԳՐԻ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ

20. Գյուղատնտեսական հումքի մթերումների (գնումների) նպատակով ագրովերամշակման ոլորտին տրամադրվող վարկերի տոկոսադրույքների մասնակի սուբսիդավորման ծրագրի մասնակիցներն են՝

1) գյուղատնտեսական մթերքների վերամշակմամբ զբաղվող իրավաբանական անձինք և անհատ ձեռնարկատերերը, որոնք բավարարում են ծրագրի և դրան մասնակից բանկի կամ վարկային կազմակերպության ֆինանսական (վարկունակության) պահանջները.

2) ցանկացած բանկ և վարկային կազմակերպություն (այսուհետ՝ ՖԿ), որը բավարարում է ծրագրի պահանջները և ծրագրի պայմաններին համապատասխան վարկ է տրամադրում գյուղատնտեսական մթերքների վերամշակմամբ զբաղվող իրավաբանական անձանց և անհատ ձեռնարկատերերին.

3) Հայաստանի Հանրապետության կառավարության աշխատակազմի «Գյուղական տարածքների տնտեսական զարգացման ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» պետական հիմնարկի գյուղական ֆինանսավորման կառույցը (այսուհետ՝ ԳՖԿ).

4) Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսների նախարարությունը.

5) Հայաստանի Հանրապետության գյուղատնտեսության նախարարությունը:

21.Սույն ծրագրով տոկոսադրույքների մասնակի սուբսիդավորմամբ վարկերի նպատակները դասակարգվում են ըստ հետևյալ ուղղությունների՝

1) պտուղբանջարեղենի գնումներ.

2) խաղողի գնումներ:

22. Սուբսիդավորման են ենթակա Հայաստանի Հանրապետության տարածքում գործող առևտրային բանկերի կամ վարկային կազմակերպությունների (այսուհետ՝ ՖԿ) կողմից հետևյալ նախապայմաններով տրամադրվող նպատակային վարկերի տոկոսադրույքները՝

1) տրամադրվող վարկի չափը (գումարը) չպետք է գերազանցի վարկառուի սույն որոշման N 2 հավելվածով հավանության արժանացած Բերքի գնման պայմանագրի օրինակելի ձևերին համապատասխան գյուղացիական տնտեսությունների հետ կնքված պայմանագրերում նշված բերքի գնման արժեքը, իսկ բերքի գնման նվազագույն գներով հաշվարկված լինելու դեպքում՝ բերքի գնման ակնկալվող արժեքի 120 տոկոսը.

2) ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարություն ներկայացվող նախնական հայտի վերաբերյալ դրական եզրակացությունը.

3) գյուղացիական տնտեսությունների հետ կնքված պայմանագրերի օրինակելի ձևը ներառում է հետևյալ դրույթները՝

ա. գյուղացիական տնտեսությանը սեփականության իրավունքով պատկանող կամ վարձակալական հիմունքներով օգտագործվող հողատարածք(ներ)ի չափը,

բ. բերքի գնման քանակը, ժամկետները և գնման փաստացի կամ նվազագույն գինը,

գ. վաճառողի բանկային հաշվի համարը:

23. Սույն ծրագրով սուբսիդավորման ենթակա ՖԿ-ի կողմից տրամադրվող նպատակային վարկերը՝

1) տրամադրվում են Հայաստանի Հանրապետության դրամով.

2) յուրաքանչյուր վարկառուին տրամադրվող վարկերի մայր գումարի մնացորդը չի կարող գերազանցել 150.0 մլն. ՀՀ դրամը.

3) ունեն առավելագույնը 1 տարի մարման ժամկետ.

4) տրամադրվում են առավելագույնը տարեկան մինչև 12 տոկոսը ներառյալ անվանական տոկոսադրույքով, ընդ որում, վարկի հետ կապված ՖԿ-ի ծառայությունների համար այլ վճարներ չեն գանձվում (կանխիկացման վճար, սպասարկման վճար, միջնորդավճարներ և այլն)։

5) վարկերի մայր գումարի մարման համար սահմանված արտոնյալ ժամկետը վարկը տրամադրելու պահից հաշվարկվելու է առնվազն 2 ամիս, բայց ոչ ավելի, քան 3 ամիս, իսկ վարկի չսուբսիդավորվող տոկոսների վճարման պարտականությունը վարկառուի մոտ առաջանում է վարկի տրամադրման պահից սկսած։

6) ՖԿ-ին ԳՖԿ-ի կողմից վարկի տոկոսադրույքի սուբսիդավորված գումարի փոխանցումն իրականացվում է վարկի տրամադրելու պահից 1 ամիս հետո, այնուհետև յուրաքանչյուր ամիս։

7) վարկի մայր գումարը և վարկի տոկոսադրույքը վարկառուի ցանկությամբ վաղաժամ մարելու դեպքում տույժեր և (կամ) տուգանքներ չեն գանձվում։

8) տույժերը և (կամ) տուգանքները սուբսիդավորման ենթակա չեն։

9) տոկոսավճարի չափը հաշվարկվում է վարկի մայր գումարի մնացորդի նկատմամբ։

10) սուբսիդավորվող վարկի մայր գումարը չունի նվազագույն շեմ։

24. Սուբսիդավորվելու է վարկի տոկոսադրույքի տարեկան մինչև 9 տոկոսային կետին համարժեք մասը (գումարը), որպեսզի վարկառուի կողմից վճարվող վարկի տարեկան տոկոսադրույքը կազմի 3 տոկոս։

25. ՖԿ-ի և վարկառուի միջև կնքված տոկոսադրույքի մասնակի սուբսիդավորմամբ վարկի տրամադրման մասին պայմանագրում պետք է նախատեսվեն դրույթներ այն մասին, որ.

1) վարկառուին տրամադրված վարկի տոկոսադրույքը սուբսիդավորվում է ԳՖԿ-ի կողմից,

2) վարկառուի կողմից յուրաքանչյուր եռամսյակին հաջորդող տասն աշխատանքային օրվա ընթացքում ՖԿ-ին պետք է ներկայացվի տեղեկատվություն՝

թողարկված և իրացված պատրաստի արտադրանքի ծավալների մասին՝ համապատասխան տարվա ընթացիկ գներով,

3) դրույթներ վարկի սուբսիդավորվող տոկոսագումարի և սուբսիդավորման դադարեցման պայմանների վերաբերյալ՝ սույն ծրագրին համապատասխան,

4) տոկոսադրույքի մասնակի սուբսիդավորմամբ վարկերի տրամադրումն իրականացվում է ՖԿ-ի ներքին իրավական ակտերի պահանջներին համապատասխան, ընդ որում ՖԿ-ն վարկը հաստատելուց և վարկի ու վարկի ապահովման միջոցների պատշաճ իրավական ձևակերպումներից հետո վարկառուի կողմից ներկայացված բերքի գնումը հավաստող փաստաթղթի հիման վրա տասնօրյա ժամկետում հանձնված բերքի արժեքը փոխանցում է բերքի գնման պայմանագրերում նշված վաճառողի բանկային հաշվին,

5) պայմանագրին կից վարկի մարման ժամանակացույցում պետք է առանձնացված տողով նշվեն վարկի ամբողջ տոկոսագումարը, վարկառուի կողմից ՖԿ-ին վճարման ենթակա տոկոսագումարի չափը և ԳՖԿ-ի կողմից վարկի սուբսիդավորվող տոկոսագումարի չափը:

26. ՖԿ-ն և ԳՖԿ-ն սահմանում են, որ ՖԿ-ի և վարկառուի միջև կնքված տոկոսադրույքի մասնակի սուբսիդավորմամբ վարկի տրամադրման մասին պայմանագրի գործողության ընթացքում օրենսդրությամբ սահմանված կարգով փոխանակում են վարկառուի վերաբերյալ իրավական, տնտեսական, ֆինանսական և այլ տեղեկատվություն՝ պահպանելով բանկային և առևտրային գաղտնիքի վերաբերյալ ՀՀ օրենսդրության պահանջները:

27. Վարկի տոկոսադրույքի սուբսիդավորման գործընթացը

1) Վարկի տոկոսադրույքի սուբսիդավորման գործընթացը նախաձեռնում են ՖԿ-ները, որոնք տրամադրում են սույն ծրագրի պայմաններին համապատասխանող նոր վարկեր:

2) Վարկի տոկոսադրույքի սուբսիդավորումն իրականացվում է ԳՖԿ-ի կողմից՝ ԳՖԿ-ի և ՖԿ-ի միջև կնքվող երկկողմ պայմանագրի հիման վրա:

3) ԳՖԿ-ի և ՖԿ-ի միջև կնքվող երկկողմ պայմանագրի օրինակելի ձևը մշակում է ԳՖԿ-ն համաձայնացնելով Հայաստանի Հանրապետության գյուղատնտեսության նախարարության հետ

4) ՖԿ-ն հայտը ներկայացնում է ԳՖԿ-ին մինչև վարկառուների կողմից վարկի սուբսիդավորվող տոկոսների փաստացի մարումներին հաջորդող ամսվա հինգերորդ աշխատանքային օրը:

5) ԳՖԿ-ն պարտավոր է ՖԿ-ի և ԳՖԿ-ի միջև կնքված պայմանագրով սահմանված կարգով և ժամկետներում հայտում նշված վարկի սուբսիդավորվող տոկոսադրույքը փոխանցել ՖԿ-ի բանկային հաշվին:

6) ՖԿ-ն հայտը ներկայացնում է ԳՖԿ-ին էլեկտրոնային կամ փաստաթղթային ձևով:

7) Հայտի ձևը մշակվում է ԳՖԿ-ի կողմից:

8) ՖԿ-ների կանխատեսումներից ելնելով ԳՖԿ-ն գնահատում է սուբսիդավորման գումարի տարեկան մոտավոր պահանջարկը և այն ներկայացնում Հայաստանի Հանրապետության գյուղատնտեսության նախարարություն:

9) Սույն ծրագրով սահմանված վարկային տոկոսադրույքի սուբսիդավորման ընթացակարգի և մասնակից ՖԿ-ների մասին հնարավոր շահառուներին, ինչպես նաև վարկի սուբսիդավորման ծրագրի մասին իրազեկումը վերապահվում են ԳՖԿ-ին և ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարությանը:

28. Վարկի տոկոսադրույքի սուբսիդավորման դադարեցումը և ավարտը

1) Վարկի տոկոսադրույքի մասնակի սուբսիդավորումը դադարում է հետևյալ հիմքերով, եթե՝

ա. առկա են տվյալ վարկի վերաբերյալ վարկառուի մեկ տարվա (նախորդ 12 ամիսներ) կտրվածքով հանրագումարային 60 օրվանից ավել ժամկետանց պարտավորություններ ՖԿ-ի հանդեպ կամ ՖԿ-ի հանդեպ ունեցած ժամկետանց պարտավորությունների հետևանքով, ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից 1999 թվականի ապրիլի 23-ին հավանության արժանացած և ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության կողմից 1999 թվականի հունիսի 4-ին հաստատված «ՀՀ տարածքում գործող բանկերի վարկերի ու դեբիտորական պարտքերի դասակարգման և հնարավոր

կորուստների պահուստների ձևավորման կարգի» օբյեկտիվ չափանիշների համաձայն, վարկը ստանդարտ դասով դասակարգված չէ.

բ. վարկն օգտագործվել է ոչ նպատակային և (կամ) սուբսիդավորման պայմաններին ոչ համապատասխան: Վարկառուի կողմից վարկի ոչ նպատակային և (կամ) սուբսիդավորման պայմաններին ոչ համապատասխան օգտագործում է համարվում, եթե վարկային միջոցները օգտագործվել են ՖԿ-ի և վարկառուի միջև կնքված վարկային պայմանագրով սահմանված պայմաններին ոչ համապատասխան: ՖԿ-ն, վարկի նպատակային օգտագործման իր կողմից կատարված մոնիթորինգի արդյունքի հիման վրա՝ վարկը ոչ նպատակային օգտագործելու փաստի արձանագրման կամ ԳՖԿ-ի կամ Հայաստանի Հանրապետության գյուղատնտեսության նախարարության կողմից կատարված մոնիթորինգի արդյունքում հայտնաբերված սույն ծրագրի պայմանների խախտումների մասին կազմված համապատասխան եզրակացության ստացման դեպքում անմիջապես դադարեցնում է վարկի տոկոսագումարի սուբսիդավորումը և հինգ աշխատանքային օրվա ընթացքում այդ մասին գրավոր տեղեկացնում է ԳՖԿ-ին և Հայաստանի Հանրապետության գյուղատնտեսության նախարարությանը.

գ. վարկառուն սահմանված կարգով ՖԿ-ին չի տրամադրել սույն ծրագրի 26-րդ կետի 2-րդ ենթակետով պահանջվող համապատասխան տեղեկատվությունը, ՖԿ-ի համար դա հիմք է հանդիսանում սուբսիդավորումը դադարեցնելու:

2) Սույն ծրագրի շրջանակներում սուբսիդավորումը դադարեցվում է տվյալ վարկի մարման ժամանակացույցով սահմանված վարկառուի նախորդ մարման օրվանից սկսած:

3) Վարկառուի կողմից վարկի ոչ նպատակային և(կամ) սուբսիդավորման պայմաններին ոչ համապատասխան օգտագործման և սույն ծրագրի 26-րդ կետի 2-րդ ենթակետով պահանջվող տեղեկատվությունը չտրամադրելու դեպքերում մինչև այդ պահը տրամադրված սուբսիդավորման գումարը ենթակա է վերադարձման: Սուբսիդավորված գումարի վերադարձը ԳՖԿ-ին իրականացնում է ՖԿ-ն:

4) Վարկի տոկոսադրույքի մասնակի սուբսիդավորման ավարտը համապատասխանում է այն ժամկետի ավարտին, որը պետք է սահմանված լինի ՖԿ-ի և

վարկառուի միջև կնքված վարկային պայմանագրով՝ սույն ծրագրի 26-րդ կետի պահանջներին համապատասխան:

V. ԾՐԱԳՐԻ ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳԸ

29. Ծրագրի մոնիթորինգն իրականացնում են ԳՖԿ-ն և Հայաստանի Հանրապետության գյուղատնտեսության նախարարությունը՝ ՖԿ-ի կողմից ներկայացված տեղեկատվության և վարկառուների ընտրանքային ուսումնասիրության հիման վրա: Մոնիթորինգի տեսակները՝ փաստաթղթային, այցելություններ և հարցումներ, ուղղությունները, ծավալը և նպատակայնության համապատասխանության պարամետրերը սահմանվում են ԳՖԿ-ի կողմից մշակված ներքին ընթացակարգով:

30. Այն դեպքում, եթե ԳՖԿ-ն կամ Հայաստանի Հանրապետության գյուղատնտեսության նախարարությունը մոնիթորինգի արդյունքում հայտնաբերում են սույն ծրագրի պայմանների խախտում, ապա այդ մասին կազմվում է համապատասխան եզրակացություն և տեղեկացվում է միմյանց և ՖԿ-ին:

31. Վարկի տոկոսադրույքի սուբսիդավորման հայտերի ամփոփման արդյունքում ԳՖԿ-ն ձևավորում է վիճակագրական տվյալների բազա:

32. ԳՖԿ-ն յուրաքանչյուր ամիսը մեկ սույն որոշման N 3 հավելվածով հաստատված ձևով ամփոփ հաշվետվություն է ներկայացնում Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսների նախարարություն, Հայաստանի Հանրապետության գյուղատնտեսության նախարարություն, Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկ և Հայաստանի Հանրապետության կառավարության աշխատակազմ:

33. Հաշվետվությունը պետք է պարունակի մանրամասն տեղեկատվություն գործընթացի մասին, այդ թվում՝

1) իրավաբանական անձանց և անհատ ձեռնարկատերերին տրամադրված վարկերի մասին ամփոփ տեղեկատվություն՝ ըստ մարզային տեղաբաշխվածության, որը պետք է ներառի՝

ա. տրամադրված վարկի չափը,

բ. վարկի շրջանակում նախատեսված և փաստացի բերքի գնման չափն, ըստ տեսականու,

գ. վարկի շրջանակում գյուղացիական տնտեսությունների հետ կնքված պայմանագրերի քանակն, ըստ գյուղացիական տնտեսությունների,

դ. գյուղացիական տնտեսությունների հետ կնքված պայմանագրերով սահմանված ժամկետներում գնված բերքի դիմաց կատարված վճարումները.

2) վարկի տոկոսադրույքի սուբսիդավորման ծավալների կանխատեսումն առնվազն առաջիկա եռամսյակի համար:

3) հայտնաբերված խախտումների վերաբերյալ տեղեկատվություն.

4) առաջարկություններ սույն ծրագրի պայմանների բարելավման կամ կատարելագործման վերաբերյալ:

VI. ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՌԻՍԿԵՐԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ

34. Գյուղատնտեսական հումքի մթերումների (գնումների) նպատակով ագրովերամշակման ոլորտին տրամադրվող վարկերի տոկոսադրույքների մասնակի սուբսիդավորման ծրագրի իրականացման ռիսկերն են՝

1) գյուղատնտեսական հումքի մթերումների (գնումների) նպատակով ագրովերամշակման ոլորտին տրամադրվող վարկերի տոկոսադրույքների մասնակի սուբսիդավորման ծրագրով մթերումների կազմակերպման համար մատչելի պայմաններով նպատակային վարկային միջոցների տրամադրման առաջնահերթությունների ոչ ճիշտ գնահատումը,

2) ՖԿ-ների կողմից սույն ծրագրի պահանջներին համապատասխանող վարկային ռեսուրսների տրամադրման հնարավորությունների ոչ ճիշտ գնահատումը,

3) ագրովերամշակման ոլորտի կազմակերպությունների կողմից սույն ծրագրից օգտվելու համար անհրաժեշտ ազատ գրավի առկայության սահմանափակությունը,

4) ագրովերամշակման ոլորտի կազմակերպությունների կողմից թողարկվող պատրաստի արտադրանքի իրացման բարդություններով, դանդաղ տեմպով և այլ գործոններով պայմանավորված վարկառուների ակնկալվող եկամուտների չապահովումը

5) բնակլիմայական և այլ գործոններով պայմանավորված արտադրված գյուղատնտեսական հումքի ցածր որակական ու քանակական ցուցանիշները և բարձր ինքնարժեքը:

35. Ռիսկերի մեղմման հնարավորություններն են՝

1) մթերումների կազմակերպման նպատակով սուբսիդավորման ծրագրի շահառու ագրովերամշակող կազմակերպության ընտրության և հաստատման գործընթացում հիմնավորվածության ապահովման համար շահագրգիռ բոլոր կողմերի հնարավոր մասնակցությունը,

2) սույն ծրագրի պահանջներին համապատասխանող վարկային ռեսուրսների հայթայթումը,

3) ՖԿ-ների կողմից ծրագրի շահառու ագրովերամշակող կազմակերպությունների պատրաստի արտադրանքը գրավի առարկա ընդունումը,

4) Հայաստանի զարգացման և Հայաստանի խաղողագործության և գինեգործության հիմնադրամների կողմից հայկական ծագման ապրանքների առաջնղման ու իրացման աջակցությանն ուղղված միջոցառումների ակտիվացումը,

5) գյուղացիական տնտեսություններին անհրաժեշտությունից ելնելով մասնագիտական խորհրդատվության տրամադրման մեխանիզմների կատարելագործումը:

VII. ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԳՆԱՀԱՏԱԿԱՆԸ

36. Ծրագրի իրականացման համար 2017 թվականի վարկերի տոկոսադրույքների մասնակի սուբսիդավորվող գումարի չափը կազմում է շուրջ 70,4 մլն դրամ, որի ֆինանսավորման աղբյուրը պետական բյուջեն է և Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ չարգելված այլ միջոցները: 2017 թվականին նախատեսվում է տրամադրել 2.4 մլրդ դրամի չափով վարկ:

37. Ծրագրի ֆինանսավորումը կիրականացվի Հայաստանի Հանրապետության 2017 թվականի պետական բյուջեից՝ Հայաստանի Հանրապետության գյուղատնտեսության նախարարությանը հատկացված միջոցների շրջանակներում կատարված տնտեսումների հաշվին:

38. Վարկերի տոկոսադրույքների մասնակի սուբսիդավորման գումարի հաշվարկը ներկայացված է աղյուսակում:

VIII. ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՈՒՄԻՑ ԱԿՆԿԱԼՎՈՂ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ

39. Գյուղատնտեսական մթերքներ վերամշակող արդյունաբերությունում տնտեսավարողների վարկերի տոկոսադրույքների մասնակի սուբսիդավորման ծրագրի իրականացման արդյունքում՝

1) նախադրյալներ կստեղծվեն ոլորտում վարկունակ պահանջարկի մակարդակի բարձրացման համար, ինչը կհանգեցնի գյուղատնտեսական մթերքների գնման դիմաց գյուղացիական տնտեսություններին կատարվող վճարումները կարճ ժամկետում կատարելուն.

2) նախապայմաններ կստեղծվեն գյուղատնտեսական հումք արտադրողների և վերամշակողների միջև պայմանագրային հարաբերությունների հաստատման համար.

3) կնվազեն բանկերի և վարկային կազմակերպությունների ռիսկերը՝ դրանք պետության, ՖԿ-ների և վարկառուների միջև դիվերսիֆիկացնելու արդյունքում.

4) 5-ից 7 տոկոսով կբարձրանա ծրագրի շահառու վարկառուների կողմից գյուղատնտեսական մթերքների վերամշակումից ստացվող արտադրանքի մրցունակության մակարդակը.

5) որոշակիորեն կավելանան ծրագրի շահառու վարկառուների կողմից գյուղատնտեսական մթերքների վերամշակումից ստացվող արտադրանքի արտադրության ու արտահանման ծավալները, որը դրականորեն կանդրադառնա նոր աշխատատեղերի ստեղծման, ոլորտում զբաղվածների եկամուտների ավելացման և արտաքին ապրանքաշրջանառության բարելավման վրա.

6) որոշակիորեն կբարձրանա գյուղատնտեսական մթերքներ վերամշակող արդյունաբերության ոլորտի գրավչության մակարդակը.

7) էականորեն կմեղմվի գյուղատնտեսական մթերքների իրացման հիմնախնդիրը, կմեծանա գյուղատնտեսական հումքի պահանջարկը, որը կնպաստի գյուղատնտեսության ապրանքայնության մակարդակի բարձրացմանը.

8) ծրագրի գործողության առաջին տարվա արդյունքներից ելնելով հնարավորություն կստեղծվի ձևավորել առաջարկություններ՝ ծրագրի ծավալների վերանայման և ծրագրի իրականացման ընթացքի արդյունավետության բարձրացման ուղղությամբ:

Աղյուսակ

Գյուղատնտեսական հումքի մթերումների (գնումների) նպատակով ագրովերամշակման ոլորտին տրամադրվող վարկերի տոկոսադրույքների մասնակի սուբսիդավորման 1 տարվա հաշվարկ

	Ժամկետ	Վարկի հավասարաչափ մարումներ, դրամ	Տոկոս	Ամսվա օրեր	Հաշվարկված տոկոսագումար, դրամ	Մնացորդ, դրամ
		2,400,000,000.00				2,400,000,000.00
1	15.09.2017թ.		9	31	18,345,205.48	2,400,000,000.00
2	15.10.2017թ.		9	30	17,753,424.66	2,400,000,000.00
3	15.11.2017թ.	240,000,000.00	9	31	18,345,205.48	2,160,000,000.00
4	15.12.2017թ.	240,000,000.00	9	30	15,978,082.19	1,920,000,000.00
Ընդամենը 2017թ.		480,000,000.00			70,421,917.81	
5	15.01.2018թ.	240,000,000.00	9	31	14,676,164.38	1,680,000,000.00
6	15.02.2018թ.	240,000,000.00	9	31	12,841,643.84	1,440,000,000.00
7	15.03.2018թ.	240,000,000.00	9	28	9,941,917.81	1,200,000,000.00
8	15.04.2018թ.	240,000,000.00	9	31	9,172,602.74	960,000,000.00
9	15.05.2018թ.	240,000,000.00	9	30	7,101,369.86	720,000,000.00
10	15.06.2018թ.	240,000,000.00	9	31	5,503,561.64	480,000,000.00
11	15.07.2018թ.	240,000,000.00	9	30	3,550,684.93	240,000,000.00
12	15.08.2018թ.	240,000,000.00	9	31	1,834,520.55	-
Ընդամենը 2018թ.		1,920,000,000.00			64,622,465.75	
Ընդամենը		2,400,000,000.00			135,044,383.56	